

Työeläkelaitoksille

OMAISHOITAJAT KVTEL:N PIIRIIN

Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laeiksi sosiaalihuoltolain sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE 174/92).

Esitys sisältää säännökset vammaista, vanhusta tai pitkäaikaissairasta tämän kotona hoitavan henkilön oikeudellisesta asemasta ja sosiaaliturvasta.

Omaishoidon tuen käsite

Nykyisen vammaisen, vanhuksen ja pitkäaikaissairaahan kotihoidon tuen käsitteen sijaan tulisi käsitteeksi omaishoidon tuki. Käsite myös laajenisi siten, että se sisältäisi nykyisen rahakorvauksen lisäksi kotihoidon mahdollistamiseksi tarvittavat palvelut. Omaishoidon tukea myönnettäisiin muunkin sairaan henkilön kuin pitkäaikaissairaahan hoitoon. Omaishoidon tuesta laadittaisiin hoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on aina hoito- ja palvelusuunnitelma.

Sopimus omaishoidon tuesta voitaisiin tehdä myös muun henkilön kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa.

Erityisistä syistä hoito voitaisiin järjestää myös hoitajan kotona. Jos hoitajan kotona tapahtuva hoito kuitenkin on ympärivuorokautista ja täyttää muutoinkin perhehoitajalain perhehoidolle asettamat edellytykset, ei sopimusta omaishoidon tuesta voitaisi tehdä, vaan tilanteeseen olisi sovellettava perhehoitajalain säännöksiä.

LA/Rolf Storsjö

8.10.1992

Omaishoitajan oikeudellinen asema

Niissä tapauksissa, joissa sopimus tehdään ns vierashoitajan eli muun kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa, sopimussopimuksella on harkintavalta siitä, järjestetäänkö hoitajan asema tavanomaisena työsuhteena kuntaan vaiko sopimuksella omaishoidon tuesta.

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei olisi työsuhtelainsäädännön tarkoittamassa työsuhteessa kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Lainmuutos siis poistaisi nykyisen tukijärjestelmän työoikeudellista luonnetta koskeneet epäselvyydet.

Omaishoitajan eläketurva

KVTEL:ia muutettaisiin siten, että omaishoidon tuesta sopimuksen kunnan kanssa tehneet hoitajat kuuluisivat KVTEL:n piiriin. Heille karttuisi vain peruseläketurvan mukaista eläkettä. Karttumisprosentti olisi 1,5 % ja eläkeikä 65 vuotta. Ehdotus on yhtenevä perhehoitajien eläketurvaa koskevan sääntelyn kanssa (yleiskirjeet A 28/91 ja A 14/92).

Eläkeoikeuden piiriin tulisivat myös vanhuuseläkkeellä olevat alle 65-vuotiaat sekä ne työkyvyttömyyseläkkeellä olevat henkilöt, joiden eläkkeessä ei ole otettu huomioon tulevaa aikaa.

LA/Rolf Storsjö

8.10.1992

Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1.7.1993.

Ennen voimaantuloa sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla tehdyt sopimukset olisi tarkistettava vastaamaan uusia säännöksiä lakien voimaantulopäivästä. KVTEL:n mukainen eläketurva alkaisi siis karttua mainitusta ajankohdasta lukien.

ELÄKETURVAKASSIUS

Seppo Pietiläinen
Pentti Koivistoinen

LIITE

HE 174/92

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sosiaalihuoltolakiin lisättäväksi omaishoidon tukea koskevat säännökset. Säännöksillä on tarkoitus korvata sosiaalihuoltoasetuksen säännökset, jotka koskevat kotipalveluina järjestettävän vammaisen, vanhuksen tai pitkäaikaissairaana kotona tapahtuvasta hoidosta tai muusta huolenpidosta tehtävää sopimusta sosiaalilautakunnan ja yksityishenkilön välillä. Samalla on tarkoitus laajentaa aikaisempi vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaana kotihoidon tuen käsite kos-

kemaan omaishoidon tukena myös hoidon turvaamiseksi tarvittavia palveluja. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin sisältyvät hoitajien eläketurvaa koskevat säännökset.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Lainsäädäntö

Voimassa oleva lainsäädäntö ei tunne omaishoidon tukea käsitteenä. Omaishoidon tukea koskevat säännökset sisältyvät sosiaalihuoltolain (710/82) ja -asetuksen (607/83) kotipalvelua ja kotona tapahtuvaa hoitoa koskeviin säännöksiin. Sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaan kunnan on huolehdittava muun muassa kotipalvelujen järjestämisestä. Kotipalveluilla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 20 §:n mukaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaan kotipalveluja annetaan

alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, raskituneisuuden, sairauden, synnytyksen, vammaan tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen 20 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista.

Sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kotipalveluna järjestetään sosiaalilautakunnan ja yksityisen henkilön välillä tehtävään sopimukseen perustuvaa vammaisen, vanhuksen tai pitkäaikaissairaana kotona tapahtuvaa hoitoa tai muuta huolenpitoa. Käytännössä tämän säännöksen mukaisesta kotipalvelusta on muotoutunut vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaana kotihoidon tuen käsite. Asetuksen 9 §:n 2 momentin mukaan 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu sopimus voidaan tehdä sellaisen henkilön kanssa, joka kykenee huolehtimaan vammaisen, vanhuksen tai pitkä-

aikaissairaanhoidosta tai muusta huolenpidosta. Sopimuksessa määritellään hoitoa antavan henkilön oikeudet ja velvollisuudet.

1.2. Nykyinen kotihoidon tukijärjestelmä

Vammaisen, vanhuksen ja pitkäaikaissairaanhoidajia oli vuonna 1990 20 922 henkilöä. Heistä noin 96 % on hoidettavan omaisia ja noin 4 % niin sanottuja vierashoitajia. Eläkkeellä hoitajista on noin 20 % ja kodin ulkopuolella käy työssä noin 16 % hoitajista.

Kotipalveluna annettava kotihoidon tuki on rahakorvaus, joka ei sisällä esimerkiksi kotihoidon tukipalveluja. Kotihoidon tukea on maksettu keskimäärin 1 200 markkaa kuukaudessa. Valtionosuuteen oikeuttava enimmäismäärä vuonna 1992 on 3 800 markkaa kuukaudessa.

Keskeisiä ongelmia nykyisessä kotihoidon tukijärjestelmässä ovat hoitajan oikeudellinen asema sekä hoitajien jääminen kokonaan sosiaaliturvan ulkopuolelle.

2. Uudistuksen lähtökohdat

2.1. Tavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämisen painopiste on ollut useita vuosia laitoshoidon purkamisessa ja avopalvelujen kehittämisessä. Kotihoito on keskeinen osa avohoidon palveluja ja valtaosan kotona tapahtuvasta hoidosta tekevät hoidettavan omaiset. Myös vanhusväestön määrä tulee voimakkaasti kasvamaan tulevina vuosikymmeninä. Väestön ikääntyessä avun tarve tulee entisestään kasvamaan. Laitoshoidon lisäämiseen kohdistuvia paineita ei voida vähentää, ellei samaan aikaan kehitetä erilaisia avohoidon toimintamuotoja ja paranneta avohuollossa hoitotyötä tekevien asemaa. Esityksen keskeisenä tavoitteena on hoitajien oikeudellisen aseman selkiyttäminen ja sosiaaliturvan parantaminen niin, että omaishoito voisi muodostua myös vaihtoehdoksi kodin ulkopuolella tehtävälle työlle. Koska esitys yhdessä 1 päivänä heinäkuuta 1992 voimaan tulleen perhehoitajalain (312/92) kanssa tulee vaikuttamaan ratkaisevasti avopalvelujen kehittämiseen ja kotona hoivatyötä tekevien asemaan, tulisi uudistusten vaikutuksista järjestää seuranta, jonka perus-

teella järjestelmien kehittäminen jatkossa tulisi tapahtumaan.

2.2. Keinot

Nykyisen vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaanhoidon tukea koskevan asetustason sääntelyn sijasta säännökset omaishoidon tuesta sekä hoitajan ja kunnan välillä tehtävästä sopimuksesta ehdotetaan otettaviksi sosiaalihuoltolakiin. Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös siitä, ettei omaishoidon tuesta tehtävä sopimus perusta työsuhdetta kunnan ja hoitajan tai hoidettavan ja hoitajan välille. Säännöksillä on tarkoitus selkiyttää nykyisen kotihoidon tukijärjestelmän keskeiseksi ongelmaksi muodostunut epäselvyys hoitajan oikeudellisessa asemassa. Kokonaistilanteen sekä hoidettavan että hoitajan kannalta tarkoituksenmukaisten ratkaisujen löytämiseksi ehdotetaan tuen käsitteen laajentamista. Ehdotettu omaishoidon tuen käsite tulisi nykyisen vammaisen, vanhuksen ja pitkäaikaissairaanhoidon tuen käsitteen sijaan ja sisältäisi nykyisen rahakorvauksen lisäksi myös kotihoidon mahdollistamiseksi tarvittavat palvelut.

Hoitajien sosiaaliturvaa on tarkoitus parantaa järjestämällä hoitajien eläketurva soveltuvin osin samalla tavoin kuin kunnan viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläketurva. Ehdotus on yhtenevä perhehoitajien eläketurvaa koskevan sääntelyn kanssa. Säännökset ehdotetaan lisättäviksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin (202/64). Hoitajien sosiaaliturvaa ei ole tarkoitus laajentaa siten, että se kattaisi tapaturmavakuutusturvan. Esitys sisältää myös sääntelyn hoitajien mahdollisuudesta vapaaseen, josta on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella. Vapaaajärjestelyt on kuitenkin tarkoitus toteuttaa nykyisen toiminnan uudelleenjärjestelyin. Tarkoituksena on myös järjestää asetuksella tarkemmin säädettävä kokeilu omaishoidon tuesta sellaisessa tilanteessa, jossa on kysymys äkillisestä hoidon tarpeesta.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ministeriön asettaman vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaanhoidon tukea selvittäneen työryhmän muis-

tion (1992:6) pohjalta. Esitystä valmisteltaessa on kuultu kuntien keskusjärjestöjä. Hoitajien eläketurvan järjestämisen osalta neuvotteluja on käyty myös Kuntien eläkevakuutuksen ja sisäasiainministeriön edustajien kanssa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Nykyisen vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaana kotihoidon tukijärjestelmän kokonaiskustannukset vuonna 1990 olivat noin 287 miljoonaa markkaa, josta valtionosuus (48 %) oli noin 138 miljoonaa markkaa.

Esityksestä ei välittömästi aiheudu valtiolle ja kunnille muita lisäkustannuksia kuin ne, jotka aiheutuvat hoitajien eläketurvan järjestämisestä. Hoitajien vapaajärjestelyt on tarkoitus toteuttaa nykyisen toiminnan uudelleenjärjestelyin kotipalvelun, perhe- ja laitoshoidon sekä järjestöjen palvelujen avulla. Pitkällä aikavälillä avohuollon palvelujen kehittäminen tulee johtamaan yhteiskunnan kustannusten vähenemiseen. Uudistusta on pidettävä siten tarkoituksemukaisena myös sosiaalipolitiikan yleistavoitteiden kannalta.

Uudistuksella toteutettava hoitajien eläketurva olisi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukainen peruseläketurva. Eläketurvasta kunnat maksaisivat Kuntien eläkevakuutukselle vakuutusmaksun, jonka suuruus vuoden 1993 tasossa olisi arviolta 14 prosenttia eläkkeeseen oikeuttavasta hoitopalkkiosta.

Järjestelmän piirissä arvioidaan vuonna 1993 olevan 23 000 hoitajaa. Heistä eläkkeellä on arviolta 5 000 hoitajaa. Uudistus koskisi vain erittäin harvoissa tapauksissa eläkkeellä olevia hoitajia. Uudistuksella toteutettavan eläkeoikeyden piiriin kuuluisi siten noin 18 000 hoitajaa. Hoitotyön sitovuuden ja vaativuuden perusteella porrastettujen hoitopalkkioiden mää-

riksi on oletettu 3 800 markkaa, 2 600 markkaa ja 1 100 markkaa kuukaudessa. Alin hoitopalkkio on määritelty siten, että palkkio vuositasolla vastaa eläkkeen kertymisen edellytyksenä olevaa vähimmäismäärää (arvio vuodelle 1993 on 1 080 markkaa kuukaudessa). Hoitopalkkion ylärajana on pidetty vuonna 1992 valtionosuuteen oikeuttavan palkkion enimmäismäärää, jota ei ole korotettu. Suurimman hoitopalkkion saajia, sitovinta ja raskainta hoitotyötä tekeviä hoitajia ja vierashoitajia on oletettu olevan yhteensä 2 000 henkilöä, melko runsaasti hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien henkilöiden hoitajia 2 600 henkilöä ja joissakin asioissa hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien hoitajia 13 400 henkilöä. Kuntien eläkemaksu hoitopalkkiosta olisi 1993 tasossa vuositasolla 48 900 000 markkaa. Eläkeuudistuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset momentilta 33.32.30, valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin, olisivat vuositasolla noin 17 600 000 markkaa ja vuonna 1993 noin 8 800 000 markkaa. Vuotuinen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain eläkevastuukarttuma on arviolta 66 miljoonaa markkaa. Mikäli vuonna 1993 peritään työntekijöiltä eläkemaksua, olisivat kuntien eläkemenot ja valtionosuus vastaavasti pienemät.

Uudistuksen kokonaiskustannukset valtiolle vuonna 1993 olisivat noin 10 000 000 markkaa, josta eläketurvan osuus on noin 8 800 000 markkaa. Valtionosuuteen sisältyy lisäksi omaisen äkillisen hoidon tarvetta koskevan kokeilun kustannukset. Kokeilusta on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella. Kustannukset on otettu huomioon kuntien laskennallisessa valtionosuudessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sosiaalihuoltolaki

17 §. Omaishoidon tuki ehdotetaan lisättäväksi pykälään kunnan huolehdittavien sosiaalipalveluiden järjestämisveloitteen piiriin. Muutoksella poistettaisiin asetustasoisesta sääntelystä aiheutuneita tulkintaongelmia ja toteutettaisiin omaishoidon sääntely samantasoisena muun muassa perhehoidon kanssa.

27 a §. Omaishoidon tuella tarkoitettaisiin vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määriteltäisiin hoidettavan henkilön hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Nykyinen tuen saajien henkilöpiiri ehdotetaan säilytettäväksi. Koska omaishoidon tukea tulisi kuitenkin voida myöntää nykyistä laajemmin myös omaisen äkillisen hoidon kuten tapaturman, vakavan sairauden tai saattohoidon tilanteissa, ehdotetaan pitkäaikaissairaana sijaan tukea myönnettäväksi sairaan henkilön hoitoon. Kokonaistilanteen sekä hoidettavan ja hoitajan kannalta tarkoituksenmukaisten ratkaisujen löytämiseksi ehdotetaan tuen käsitteen laajentamista sisältämään rahakorvauksen lisäksi myös kotihoidon mahdollistamiseksi tarvittavat palvelut.

Omaishoidon tukea annettaisiin, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla. Säännös vastaa vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaana kotihoidon tuen myöntämiselle nykyisin asetettuja edellytyksiä, jotka todetaan tapauskohtaisesti. Sopimus omaishoidon tuesta voitaisiin tehdä myös muun henkilön kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa. Kun toisena sopijapuolena olisi niin sanottu vierashoitaja, jäisi sopimusosapuolille harkintavalta siitä, järjestetäänkö hoitajan asema tavanomaisena työsuhteena kuntaan vaiko sopimuksella omaishoidon tuesta. Hoito ja muu huolenpito voitaisiin erityisistä syistä järjestää esityksen mukaan myös hoitajan kotona. Erityinen syy voisi koskea esimerkiksi tilanteita, joissa hoidettavan tytär tai muu sukulainen asuu lähellä hoidet-

tavaa, jolloin hoitajan lastenhoitojärjestelyjen tai muun syyn vuoksi on tarkoituksenmukaista järjestää hoito hänen kotonaan. Jos hoitajan kotona tapahtuva hoito on ympärivuorokautista ja täyttää muutoinkin perhehoitajalain perhehoidolle asettamat edellytykset, ei sopimusta omaishoidon tuesta voida tehdä, vaan tilanteeseen on sovellettava perhehoitajalain säännöksiä.

27 b §. Omaishoidon tuesta laadittaisiin hoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on aina hoito- ja palvelusuunnitelma. Säännöksellä poistettaisiin sopimussuhteen osapuolia koskenut epäselvyys siitä, onko hoitaja sopimussuhteessa kuntaan vaiko hoidettavaan. Kokonaistilanteen selvittämisen varmistamiseksi hoito- ja palvelusuunnitelman merkitystä korostettaisiin edellyttämällä sen liittämistä aina kunnan ja hoitajan välillä tehtävään sopimukseen. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei olisi työsuhteen (320/70) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Säännöksellä on tarkoitus täyttää työsuhtelainsäädännön 1 §:n 3 momentin edellytys, jonka mukaan "jos erityinen laki sisältää tästä laista poikkeavia säännöksiä, on niitä noudatettava" ja poistaa nykyisen tukijärjestelmän työoikeudellista luonnetta koskeneet epäselvyydet.

Asetuksella säädettäisiin tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista sekoista.

27 c §. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneen hoitajan eläketurvasta säädettäisiin kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa. Pykälään ehdotetaan otettavaksi tästä viittaussäännös.

1.2. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan ja kuntainliiton viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa säädettyyn eläketurvaan. Hoitajan eläketurva on tarkoitus saada määräytymään siten kuin omaishoidon tuesta sopimuk-

sen kunnan kanssa tehneet hoitajat olisivat virka- tai työsuhteessa eläkelaitoksen jäsenyhteisöön. Pykälän 6 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneen henkilön oikeus eläkkeeseen määräytyisi siten kuin kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisa säädetään.

2 §. Hoitajan eläketurva on tarkoituksenmukaista rajata vain peruseläketurvan piiriin. Tämän vuoksi pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan kanssa omaishoidon tuesta sopimuksen tehneille hoitajille karttuu vain peruseläketurvan mukaista eläkettä. Eläkkeen karttumisprosentti olisi 1,5 % vuodessa ja siitä määrättäisiin kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännössä. Eläkeikä olisi 65 vuotta. Esitys koskisi lähtökohtaisesti vain hoitajia, jotka eivät ole eläkkeellä. Kunnallisen eläkesäännön mukaan eläkkeellä olevilla on kuitenkin oikeus eläketurvaan eräissä tapauksissa. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneistä eläkkeellä olevista hoitajista tulisivat eläkeoikeuden piiriin vanhuuseläkkeellä olevat alle 65-vuotiaat sekä ne työkyvyttömyyseläkkeellä olevat henkilöt, joiden eläkkeessä ei ole otettu huomioon tulevaa aikaa eli aikaa eläketapah- tumasta eläkeiän täyttymiseen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sosiaalihuoltolain muutosehdotuksen 27 b §:n mukaisesti asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta,

hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

Tätä koskeva asetus sekä asetus omaisen äkillistä hoidon tarvetta koskevasta kokeilusta on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan tähän hallituksen esitykseen sisältyvien lakien kanssa.

3. Voimaantulo

Omaishoidon tuen edellytysten täyttämiseksi ja olosuhteiden saattamiseksi vastaamaan lakiehdotusten mukaisia edellytyksiä ja olosuhteita ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993. Sosiaalihuoltolain muuttamista koskevan voimaantulosäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla tehdyt sopimukset on tarkistettava vastaamaan uuden lain säännöksiä lain voimaantulopäivästä. Sopimukset tulee tarkistaa lain voimaantulopäivästä sen turvaamiseksi, että uuden lainsäädännön mukainen eläketurva alkaisi karttua sanotusta ajankohdasta lukien. Sopimusten tarkistamiseen voidaan ryhtyä ennen uudistusten voimaantuloa. Muutoinkin voidaan ennen lakien voimaantuloa ryhtyä niiden täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sosiaalihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 17 §:n 1 momentti,
sekä

lisätään lakiin uusi 27 a—27 c § seuraavasti:

17 §

Kunnan on jäljempänä säädetyin tavoin huolehdittava seuraavien sosiaalipalveluiden järjestämisestä:

- 1) sosiaalityö;
- 2) kasvatus- ja perheneuvonta;
- 3) kotipalvelut;
- 4) asumispalvelut;
- 5) laitoshuolto;
- 6) perhehoito; sekä
- 7) omaishoidon tuki.

27 a §

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoidon tukea voidaan antaa, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla. Sopimus omaishoidon tuesta voidaan tehdä myös muun henkilön kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa.

Hoito ja muu huolenpito voidaan erityisistä syistä järjestää myös hoitajan kotona. Hoitajan kotona järjestettyyn ympärivuorokautiseen hoitoon sovelletaan kuitenkin perhehoitajalain

(312/92) säännöksiä silloin, kun myös muut perhehoidolle asetetut edellytykset täyttyvät.

27 b §

Omaishoidon tuesta laaditaan hoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on aina hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (320/70) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

27 c §

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneen hoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/64).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa sosiaalihuoltoasetuksen (607/83) 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla tehty sopimus on tarkistettava vastaamaan tämän lain säännöksiä 1 päivästä heinäkuuta 1993.

2.

Laki**kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 1 §:n 6 momentti ja 2 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetussa laissa (313/92), seuraavasti:

1 §

Kunnan tai kuntainliiton kanssa perhehoitajalain (312/92) 1 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tehneellä perhehoitajalla ja kunnan kanssa sosiaalihoitolain (710/82) 27 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen tehneellä hoitajalla on oikeus eläkkeeseen niin kuin tässä laissa säädetään.

siantosopimuksen kunnan tai kuntainliiton kanssa tehneen perhehoitajan ja sosiaalihoitolain 27 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen kunnan kanssa tehneen hoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 §

Perhehoitajalain 1 §:ssä tarkoitetun toimek-

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**sosiaalihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 17 §:n 1 momentti,
sekä

lisätään lakiin uusi 27 a—27 c § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

Kunnan on jäljempänä säädetyin tavoin huolehdittava seuraavien sosiaalipalveluiden järjestämisestä:

- 1) sosiaalityö,
- 2) kasvatus- ja perheneuvonta,
- 3) kotipalvelut,
- 4) asumispalvelut,
- 5) laitoshuolto *sekä*
- 6) perhehoito.

17 §

Kunnan on jäljempänä säädetyin tavoin huolehdittava seuraavien sosiaalipalveluiden järjestämisestä:

- 1) sosiaalityö;
- 2) kasvatus- ja perheneuvonta;
- 3) kotipalvelut;
- 4) asumispalvelut;
- 5) laitoshuolto;
- 6) perhehoito; *sekä*
- 7) omaishoidon tuki.

27 a §

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoidon tukea voidaan antaa, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisenä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla. Sopimus omaishoidon tuesta voidaan tehdä myös muun henkilön kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa.

Hoito ja muu huolenpito voidaan erityisistä syistä järjestää myös hoitajan kotona. Hoitajan kotona järjestettyyn ympärivuorokautiseen hoitoon sovelletaan kuitenkin perhehoitajalain (312/92) säännöksiä silloin, kun myös muut perhehoidolle asetetut edellytykset täyttyvät.

27 b §

Omaishoidon tuesta laaditaan hoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on aina hoito-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja palvelusuunnitelma. Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (320/70) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

27 c §

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneen hoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/64).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa sosiaalihuoltoasetuksen (607/83) 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla tehty sopimus on tarkistettava vastaamaan tämän lain säännöksiä 1 päivästä heinäkuuta 1993.

2.

Laki**kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 1 §:n 6 momentti ja 2 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetussa laissa (313/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Kunnan tai kuntainliiton kanssa perhehoitajalain (312/92) 1 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tehneellä perhehoitajalla on oikeus eläkkeeseen niin kuin tässä laissa säädetään.

Kunnan tai kuntainliiton kanssa perhehoitajalain (312/92) 1 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tehneellä perhehoitajalla ja kunnan kanssa sosiaalihoitolain (710/82) 27 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen tehneellä hoitajalla on oikeus eläkkeeseen niin kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Perhehoitajalain 1 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen kunnan tai kuntainliiton kanssa tehneen perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti.

Perhehoitajalain 1 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen kunnan tai kuntainliiton kanssa tehneen perhehoitajan ja sosiaalihoitolain 27 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen kunnan kanssa tehneen hoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.